

Wikipedia wie lepiej...

11 września 2012

Jeden z najbardziej znanych i cenionych współczesnych amerykańskich powieściopisarzy, Philip Roth, opublikował list otwarty do Wikipedii. Dotyczy on hasła na temat jednej z jego nowel – „Ludzka skaza” („The Human Stain”).

„Wpis zawiera poważny błąd. Chciałbym, by został on usunięty. Dostał się on do Wikipedii nie z wiarygodnego źródła, ale jego źródłem są plotki. Nie ma tam ani słowa prawdy” – czytamy w liście Rotha.

Pisarz informuje, że próbował poprawić wspomniany błąd oraz dwie inne pomyłki. Dowiedział się wówczas od jednego z administratorów Wikipedii, że „nie jest wiarygodnym źródłem”. Na uwagi Rotha administrator odpisał: „Rozumiem, że uważasz, iż autor jest największym autorytetem odnośnie swojej twórczości. Ale potrzebujemy drugiego źródła.”

Pisarz chciał, by z hasła dotyczącego jego noweli zniknęła informacja, że historia została zainspirowana życiem pisarza Anatole’a Broyarda. „Ta informacja nie ma potwierdzenia w faktach. Pisząc „Ludzką skazę” inspirowałem się raczej pewnym nieszczęśliwym wydarzeniem z życia mojego zmarłego przyjaciela Melvina Tumina, który przez 30 lat był profesorem socjologii na Princeton University.”

Pewnego dnia 1985 roku profesor Tumin zauważył, że dwóch studentów, którzy byli na liście, nigdy nie pojawiło się na zajęciach. Zapytał więc grupy, czy ci ludzie istnieją, czy ktokolwiek ich zna. Użył przy tym słowa „spook”, które znaczy „zjawa, duch”, ale w dalekiej przeszłości było używane jako pejoratywne określenie Czarnych, nieco łagodniejsze od „nigger” (czarnuch). Okazało się, że obaj studenci, których Tumin nie widział, byli Murzynami.

Przez wiele kolejnych miesięcy trwała nagonka na profesora

Tumina. Uczony musiał wielokrotnie przeproszać, kajać się, tłumaczyć. Tak jak profesor Silk z „Ludzkiej skazy” profesor Tumin został w końcu uznany za niewinnego mowy nienawiści, ale musiał niezliczoną ilość razy udowadniać, że nie jest wielbłądem.

„To było ironiczne, komiczne i bardzo smutne zarazem. Mel zyskał bowiem ogólnonarodowe uznanie jako socjolog, był ceniony przez aktywistów walczących o prawa człowieka po tym, jak w 1959 roku opublikował przełomową pracę „Desegregacja: opór i gotowość”, a później w 1967 roku dzieło „Stratyfikacja społeczna: formy i funkcje nierówności”, które szybko stała się podstawowym tekstem socjologicznym. Mel, zanim trafił do Princeton był dyrektorem Komisji ds. Relacji Rasowych w Detroit. Zresztą gdy zmarł w 1995 roku „The New York Times” opublikował nekrolog, w którym czytamy „Melvin M. Tumin, 75 lat, specjalista ds. relacji między rasami”. To wszystko jednak nie było ważne dla ludzi, którzy próbowali doprowadzić do usunięcia go ze stanowiska na Princeton” – pisze Roth.

Z listu otwartego wynika, że utożsamianie profesora Silka z Anatole’em Broyardem jest zupełnie nieuprawnione. „Czy służył on w Marynarce Wojennej? W Armii? Był w więzieniu? Uczył w szkole? Był w partii komunistycznej? Miał dzieci? Stał się ofiarą instytucjonalnego prześladowania? Nie mam pojęcia. Ledwo się znaliśmy. Przed trzydzieści lat spotkaliśmy się, zupełnie przypadkowo, trzy lub cztery razy. A w 1990 roku zmarł na raka prostaty. Tymczasem Coleman Silk pada ofiarą zaplanowanego morderstwa, zostaje zabity w celowo wywołanym wypadku drogowym, gdy jedzie ze swoją kochanką Faunią Farley [...] Nic nie wiem, o żadnej kochance Anatole’a Broyarda. [...] Nigdy nie rozmawiałem ani, o ile mi wiadomo, nie przebywałem w towarzystwie kogokolwiek z rodziny Broyarda. Nie wiem nawet, czy miał dzieci” – pisze Roth.

Po opublikowaniu listu Rotha administratorzy Wikipedii wprowadzili zmiany w spornym haśle.

Opracowanie: Mariusz Błoński

Na podstawie: The New Yorker

Źródło: [Kopalnia Wiedzy](#)